

Okoliš i klimatska sigurnost

Misija OSCE-a u Bosni i Hercegovini (Misija) bavi se izazovima vezanim za okoliš i klimu kroz saradnju s vlastima i civilnim društvom u širokom spektru oblasti. Prioriteti Misije u ovom području uključuju unapređenje javnog pristupa informacijama i učešća u donošenju odluka koje utiču na okoliš, jačanje kapaciteta Aarhus centara u BiH i drugih relevantnih organizacija civilnog društva te obuke pravosudnih profesionalaca i budućih pravnika u oblasti ekološkog prava. Misija također podržava napore na lokalnom nivou koji jačaju međusobnu saradnju općina i direktno uključuju građane u zaštitu okoliša.

Angažman Misije u ovoj oblasti utemeljen je na obavezama koje je Bosna i Hercegovina preuzela kao država članica OSCE-a a koje prepoznaju okoliš kao sastavni dio sigurnosti, što je reflektirano u Helsinškom završnom aktu i naknadnim odlukama Ministarskog vijeća

OSCE-a. Bosna i Hercegovina je dodatno osnažila ovu osnovu kroz međunarodne obaveze, uključujući ratifikaciju Aarhuske konvencije, Pariškog sporazuma o klimatskim promjenama, te prihvatanje UN-ove Agende 2030 za održivi razvoj i Sendai okvira za smanjenje rizika

od katastrofa. Ove obaveze predstavljaju temelj za podršku Misije vlastima i civilnom društvu u rješavanju izazova vezanih za okoliš i klimu. Visoki nivoi zagađenja zraka, ograničeni kapaciteti za upravljanje vodama i otpadom, nekontrolisana izgradnja i drugi ekološki problemi čine Bosnu i Hercegovinu jednom od zemalja s najlošijim rezultatima u oblasti zaštite okoliša u Evropi. Ekološki problemi ugrožavaju životni standard, zdravlje i sigurnost stanovništva BiH jer izazivaju bolesti i preranu smrt, ugrožavaju egzistenciju i narušavaju odnose između i unutar zajednica, predstavljajući ozbiljnu prepreku održivom razvoju u zemlji. Nedovoljna pažnja posvećena okolišu na najvišim

nivoima političkog odlučivanja, slaba primjena zakona o zaštiti okoliša i ograničena javna svijest o negativnim posljedicama degradacije okoliša zajedno otežavaju postizanje pozitivnih promjena u ovoj oblasti.

Kao pouzdan partner vlastima i civilnom društvu u BiH, i s obzirom na jedinstvenu prisutnost na terenu, Misija radi na unapređenju upravljanja prirodnim resursima i smanjenju zagađenja okoliša kroz: 1. Jačanje ekološkog upravljanja i implementacije Aarhuske konvencije, 2. Izgradnju stručnosti u oblasti ekološkog prava, 3. Podsticanje ekološke svijesti i djelovanja na lokalnom nivou, i 4.

Podršku naporima višestranih aktera u rješavanju veze između klimatske sigurnosti i minimiziranja rizika od katastrofa.

Jačanje ekološkog upravljanja i implementacija Aarhuske konvencije

Usvajanjem Konvencije o pristupu informacijama, učešću javnosti u donošenju odluka i pristupu pravdi u pitanjima okoliša (poznatije kao „Aarhuska konvencija“), Bosna i Hercegovina se obavezala osigurati javnosti tri ključna prava u vezi s okolišem. U cilju jačanja ostvarivanja tih prava, Misija sarađuje s četiri ekološke organizacije civilnog društva ili „Aarhus centra“ sa sjedištima u Banjoj Luci, Sarajevu, Tuzli i Zenici. Podržavajući njihovu održivost, umrežavanje i aktivnosti prema javnosti, Misija pomaže Aarhuskim centrima da funkcionišu kao važan most između građana, vlasti i privatnog sektora u pitanjima okoliša, te da pružaju prijeko potrebnu nezavisnost i stručnost u pokretanju ekoloških inicijativa.

Misija također pruža podršku Nacionalnom kontakt-pointu BiH za Aarhusku konvenciju kako bi osigurala da glas civilnog društva i javnosti bude odražen u Nacionalnim izvještajima o implementaciji Aarhuske konvencije. Pomoć Misije uključivala je stručnu podršku tokom procesa izrade izvještaja, kao i organizaciju javnih konsultacija tokom ciklusa izvještavanja 2011, 2014, 2017, 2021. i 2025. Misija također podržava procese ratifikacije protokola o Registru ispuštanja i prenosa zagađujućih materija (PRTR),

osnovnog alata za praćenje i izvještavanje o emisijama zagađujućih materija.

Izgradnja stručnosti u oblasti ekološkog prava

Nedostatak pravne stručnosti u oblasti zaštite okoliša – što se ogleda u veoma malom broju sudskih postupaka u ekološkim pitanjima i često dugim rokovima za njihovo vođenje – narušava i pristup pravdi i zaštitu okoliša u BiH. Kako bi ojačala stručnost pravnih profesionalaca i unaprijedila utjecaj sudskog sistema, Misija je od 2020. godine obučila više od 120 sudija i tužilaca o aspektima ekološkog prava.

Kroz godišnji semestralni program Ekoloških pravnih klinika za studente prava, Misija također pomaže u izgradnji sljedeće generacije ekoloških pravnika. Misija pruža i praktične obuke lokalnim udruženjima, zajednicama i drugim akterima o korištenju pravnih sredstava za zaštitu okoliša.

Podsticanje ekološke svijesti i djelovanja na lokalnom nivou

Zajedno sa svojim partnerskim organizacijama, kako vladinim tako i nevladinim, Misija redovno suorganizuje kampanje čišćenja i sadnje drveća, prezentacije i okrugle stolove o rješavanju problema ilegalnog odlaganja otpada i drugih ekoloških izazova.

Kako bi podigla svijest i potaknula djelovanje u zaštiti rijeke Drine, Misija je 2022. godine započela projekat „Građanski naučnik – Procjena utjecaja zagađenja vode u slivu rijeke Drine“. Projekat, realizovan u saradnji s Prirodno-matematičkim fakultetom Univerziteta u Sarajevu, Prirodno-matematičkim fakultetom Univerziteta u Banjaluci i Tehnološkim fakultetom Univerziteta u Istočnom Sarajevu u Zvorniku, obuhvatao je niz participativnih naučnih vježbi koje su lokalnim zajednicama, mladima, građanima i službenicima omogućile direktan uvid u kvalitet vode i stanje vodenih ekosistema.

Od kraja 2021. godine, Misija također pruža podršku pet susjednih općina (3 u FBiH i 2 u RS) iz područja Majevice u saradnji na različitim pitanjima zaštite okoliša, uključujući upravljanje otpadom i energetske efikasnosti.

Podrška naporima aktera u rješavanju veze između klimatske sigurnosti i minimiziranja rizika od katastrofa (DR)

Misija podržava razvoj efikasnog sistema upravljanja rizicima od katastrofa u BiH koji funkcioniše u skladu s međunarodnim standardima i uzima u obzir utjecaje klimatskih promjena. Kroz međusektorski i multidisciplinarni proces, ključnim akterima se pruža podrška u procjeni trenutne situacije upravljanja rizicima od katastrofa u BiH te u razvoju metodologije, procedura i vremenskog okvira za izradu potrebnih strategija smanjenja rizika od katastrofa. Aktivnosti imaju za cilj održivo jačanje kapaciteta odabranih administracija kako bi mogle (1) procjenjivati rizike od katastrofa i razvijati odgovarajuću dokumentaciju, (2) provoditi interne procjene kapaciteta, te (3) razvijati planove zaštite i spašavanja – što je ključno za pripremljenost i upravljanje katastrofama na nivou zajednice.

Misija također podržava aktivnosti za upravljanje rizicima povezanim sa zagađenjem vode i poplavama, koji ugrožavaju lokalne ekosisteme, javno zdravlje i ekonomsku stabilnost. Aktivnosti uključuju angažman predstavnika općina uz rijeke u provođenju procjena rizika, edukaciju zajednica i podizanje svijesti o značaju riječnih ekosistema, te organizaciju akcija čišćenja zajedno sa aktivistima za zaštitu prirode.

Za više informacija
skenirajte QR kod.

Misija OSCE-a u Bosni i Hercegovini
Fra Anđela Zvizdovića 1, UNITIC Toranj A
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Tel: +387 33 952 100
Fax: +387 33 442 479
press.ba@osce.org
www.osce.org/bih

Pratite Misiju OSCE-a u BiH

